

Hyvää yötä ja huomenta

Kuin paljon mahtuu pieneen Hiaceen thaimaalaisia marjanpöimijöitä? Kuusi. Ja marjamatka alkaa. Savukosken keskustassa on aamukahdeksalta hiljaisista. Vain muutama hullu auto ja jokunen kävelijä töihin menossa. Elokuinen asmu näyttää ja tuntuu juuri siltä kuin koko kesä: harmaalta ja kolealta. Valokuvaaja haukottelee pitkällä naamalla. Odottelimme Riitan Herkun thaimailijoita, jotka ovat menossa mustikkaan. Hilla-aika on ohi. Parhaat päivän nähtävät Hiace kaartaa paikalle. Leveästi hymyilevä thainainen hyppää autosta ja tervehti iloisesti: – Hello and let's go, sanoo nainen **Juthathip Sriboonruang** Aika on rahaa.

JARNO LANKKALA
Savut 2008

Metsä
Metsäautotie on kivinen tie. Hiace pukkaa edelle, me luvajaan kanssa perässä. Navigaattori ilmoittaa, että tie päättyy, mutta ei se pääty. Hiace kulkee vielä puolen kilometrin verran ja pysähtyy. Kommandopipoiset herrat **Apichet Debansok, Sitipong Artrajak, Kawal Pia-Emeng** ja **Thaweesak Chaiyakhot** painuvat ripeällä askeleella metsään. Ei ehditä edes huomenta sanoa. Kello on yhdeksän aamulla, mutta thaimaalaisille marjanpöimijöille kyse on jo myöhäisestä aamupäivästä. Marjanpöimijöiden työpäivä on alkanut aamuneljältä. Työpäivä kestää ilta-seitsemään tai -kahdeksaan. Joka päivä.

Jänkkää ja metsää riittää kaikille.



Kommandopipoja on Lapin metsissä taas näkynyt.

Päivät ovat 15-16 tuntisia. Satoi tai paistoi. Ja tänä kesänä on satanut. – Kaikki on mennyt hyvin, vakuuttaa tulkki-na toimiva Sriboonruang hymyssä suin. Hän on tullut Bangkokista, jossa toimi osa-aikaisena työnteelijänä kahvilassa. Hän on ensimmäistä kertaa Lapissa. Tulkkausten lisäksi hän huolehtii neljän muun tulkkin kanssa marjojen pakkaamisesta. – Vain nämä ovat ongelma, Sriboonruang sanoo ja huiskii sääskää pois kasvoiltaan.

Marjat
Virkamiehen näköinen 55-vuotias, herra **Sanam Khunpimol** hymyilee myöskin leveästi. Khunpimol ei ole virkamies vaan maanviljelijä Thaimaan Pohjoisesta Chaiyaphumin maakunnasta. Leipä ei ole leveää kotona, eikä se ole sitä Lapissaakaan, mutta akkeroimalla voi tienata. Mies oli Savukoskella jo viime kesänä ja poimi muun muassa 1100 kiloa mustikkaa. Tulkki ja Khunpimol eivät osaa tai eivät halua sanoa, paljonko tänä kesänä on tienattu. Hilla-kilosta on maksettu 8 euroa ja mustikasta 1,9 euroa. Joka tapauksessa jokainen thaimaalainen on pulittanut matkastaan 60 000 thaimaalaista bahtia eli noin 1200 euroa. Asumisen, ruuan ja auton polttoaineen he maksavat itse. Kulut ovat noin 12-16 euroa päivää kohti. – Hillaa oli hyvin, mutta mustikkaa on huonosti, mies sanoo. Tänä kesänä Khunpimol otti marjanpöimintareisille mukaan tyttärensä. Hän toimi pöimijöiden kokkina Kuoskun koululla, joka on thaimailijoiden yksi tukikohta. Kotona Thaimaassa Khunpimolin vaimo odottaa miestä ja tyttöä ja hyvää tiliä. Jätämme pöimijät ja suuntaamme Kuoskun kou-

lulle tapaamaan Khunpimolin tyttöä. Thaikeili kuuluu vielä pitkälle, kun harppome kuvaajan kanssa metsästä autolle.

Koulu
Norjanharmaahirvikoira ottaa vieraat haukkuen vastaan Kuoskun koulun pihalla. Mutta häntä heilu. Vaatteita on ripustettu kuivumaan seinien viereen viritettyihin kuivaustelineisiin. Ketään ei tunnu olevan paikalla. Kunnes ovi aukeaa. Hän ei ole thaimaili vaan Karjalta Lappiin muuttanut **Bertil Gripenberg**, joka toimii vaimonsa **Maaritin** kanssa Kuoskun koululla talonmiehenä. Pariskunta on seurannut 85 koululla asuvan thaimailijain arkea sananmukaisesti seinän vierestä. – Ei ole ollut mitään ongelmaa, Gripenberg sanoo. – Kieli on ainoa ongelma. Vain muutama thaimaalainen puhuu englantia. – Yhdessä vaiheessa piti vähän huomauttaa roskaamisesta. He jättivät roskia sinne tänne pihamaalle. Kun Gripenberg sanoi asiasta, tulkki oli peiloissaan. – Tuli sellainen olo, että tulkki ajatteli, että mitä me taas olemme tehneet. Gripenberg ja vaimo Maarit naurahtavat joksikesäiselle keskustelulle: ulkomaalaiset pöimijät tulevat ja poimivat kaikki marjat. Vieläpä mökin pihasta ja raudasta. Kaiken päälle roskaavat joka paikan ja ulostavat mihin sattuu. – Samasta asiasta on kylällä keskusteltu tänäkin vuonna. Mutta thaimaalaiset ovat ahkeraa

Jatkuu sivulla 14

Hyvää yötä ja . . . Jatkoa sivulta 13

porukkaa. Jänkkää ja metsää riittää kaikille. Parhaimmillaan thaimaalaiset ovat läheneet aamukahdelta ja tulevat sitten myöhään illalla. Ja joka päivä. Ei muuta kuin kokeilemaan. Parin, kolmen kuukauden ajan, Gripenberg hymyilee. – Marjanpöimintä on rannikka homma. Eivät ne marjat itsestään sinne ämpäriin hyppää, Maarit-vaimo lisää.

Renkaita
Vaasalaiselle Riitan Herkulle ja sen savukoskelaiselle tyttäryhtölle Korvatunturin Marja Oy:lle marjoja poimii noin 850 ulkomaalaista. Pöimijät ovat Thaimaasta, Vietnamista ja Ukrainasta. Savukoskelle on 85 thaimaalaisista ja noin 30 ukrainalaista pöimijää. Savukoskelta on startannut tänöä kesänä metsään ja aamuvahaisella reilut 20 autoa, kyydissään keskimäärin neljä ulkomaalaista pöimijää. Kun pöimijät painavat pitkän metsäautoteitä mukanaan kymmenien kilojen marjasaalis, autot ovat kovilla. Korvatunturin Marjalla on käytössään vanha posti- ja teletalo, joka toimii yhtiön korjaamona. Savukoskelaiset **Tuomas Itkonen** ja **Jaakko Alaraudanjoki** toimivat korjaajina. Kaikenlaista on saanut kesän aikana fiksat, mutta renkaita menee ja paljon. – Pitkälle toistasataa, Itkonen laskee varovasti. Ainakin hyvät rengasvuosi.

Kauppa
Savukosken K-kauppiain **Esa Heinä-**



Rengastyöt ovat tulleet Tuomas Itkonselke tänä kesänä tutuksi.

järven mukaan kulunut marjakesä on viime kesään verrattuna paljon huonompi. Ulkomaalaiset pöimijät ovat olleet tiukoilla.

Huono marjavuosi näkyy kauppiain mullaan siinä, että keksejä, pullaa ja kaljaa on mennyt viime vuotta vähemmän. Keksit, pullat ja kalja ovat nimittäin ainoita asioita, joita thaimaalaiset kaupasta ostavat. – Heidän ruokailunsa on järjestetty keskitetysti eli he syövät koululla. Ei-

vät he eivät meiltä paljon osta, Seipäjärvi sanoo, mutta ei harrmittele isommin asiaa.

Heinäjärven mukaan ulkomaalaisista pöimijöistä kylällä keskustellaan. – Se ei ole tietenkään mukavaa, jos he poimivat kylän läheltä ja ihan mökkin vierestä. – Tuovathan thaimaalaiset väriä tänne kylään. – Paitsi, että eihän heitä juuri näe. He kun poimivat pimeästä pimeään, Heinäjärvi sanoo.

Mitä? Ulkomaista

Ulkomaalaisia marjanpöimijöitä saapui Pohjoiseen ensimmäisen kerran jo 1970-luvulla Ruotsiin. Suomeen ensimmäisiä pöimijöitä tuli varsinaisesti 1990-luvun puolivälissä. Tänä vuonna Lappiin on saapunut noin 2700 ulkomaalaista pöimijää. Korvatunturin Marja Oy on tuonut Savukoskella 85 thaimaalaisista ja 30 ukrainalaista pöimijää. Pöimijät poimivat päivässä keskimäärin 20-40 kiloa mustikkaa. Savukosken Marja Oyn epävirallinen yhden pöimijän päiväsääntö on viime vuodelta ja on 159,9 kiloa mustikkaa.



Martti-kissalla ja Bertil ja Maarit Gripenbergillä on ollut vilkas kesä.

Marjamatka Savukoskelle on päättynyt ja auton nokka kääntyy Rovaniemelle iltapäivällä yhden aikaan. Hiaceporukka aikoo olla metsässä ilta-kahdeksaan saakka. Koleaa on edelleen, mutta ei sada.

Mitä? Kotimaista

Suomen metsissä on marjoja yli 500 miljoonaa kiloa. Se tekee jokaista suomalaista kohti yli 100 kiloa. Marjoista poimitaan vain kymmenesosa eli 50 miljoonaa kiloa. Viime vuonna luonnonmarjoista kertyi 13,3 miljoonan euron potti.

Pomo kehuu

Korvatunturin Marja Oyn toimitusjohtaja **Jari Huttunen** on tyytyväinen ulkomaalaisten pöimijöihin. Varsinkin thaimaalaiset ovat ahkeraa porukkaa.

Jokakesäinen keskustelu ulkomaalaisten pöimijöiden toiminnasta ja käyttäytymisestä Lapin metsissä on kuitenkin tuttua tänäkin kesänä.

Kyllähän siitä on keskustelua käyty ja niin pitääkin käydä, mutta uskaltaa väittää, että entistä vähemmän valituksia on kuulunut tänä kesänä. Pöimijöiden joukkoa on paljon sellaisia pöimijöitä, jotka ovat jo neljättä kertaa Lapissa, Huttunen sanoo.

– Sääntöjä on teroitettu kaikille. – Ei ole kenenkään, eikä varsinkaan meidän etu, jos homma ei toimi oikein.